

THIS TRANSCRIPTION HAS NOT YET BEEN CORRECTED

This transcription of the *Capitula Dacheriana* and *Libellus responsionum* from Paris, Bibliothèque nationale, Lat. 12021, fols 33–356, was made for the *Carolingian Canon Law* project, and as such complies with the conventions stipulated by the project's guidelines (<http://ccl.rch.uky.edu/guidelines/guidelinestr.html>).

Manuscript rubrics have been rendered in **bold**.

Chapter numbering for the *Capitula Dacheriana* has been added in [], and follows that established by Finsterwalder in his *Die Canones Theodori Cantuariensis und ihre Überlieferungsformen* (Weimar, 1929). Alterations made to Finsterwalder's numbering are in ().

All corrections have been made by the main scribe, unless otherwise noted.

[f. 127v] [1] In ordinatione æpiscopi uel prespiteri siue diaconi uel subdiaconi oportet oportet æpiscopum misam agere; Similiter greci faciunt quando abbate¹ abbatisam elegunt; [2] In monachorum. ordinationibus abbas debet missam agere; Et tres orationes complere super capud eius; Et UII dies uelat capud suum coculla sua et VII° die abbas tollat uelamen; id est de cacapite {capite *corr.*} monochom; sicut in babtismo presbiter. VII die uelamen. infantium abstollit; Ita et abbas debet monacho **quia**² secundum; Baptismum est iuxta iuditium patrum et omnia peccata dimituntur sicut in baptismo; [3] presbiter potest abbatisam. consecrare cum misse celebratione; [4] In abbatis ordinatione æpiscopus debet missam. agere et eum benedicere inclinato capite cum duobus testibus uel tribus de fratribus suis et dat baculum et pedules; [5] Sanctæmoniales et bassilice cum missa semper debent consecrari. [6a] Greci simul benedicunt uiduam et uirginem et utrumque abbatissam eligunt; [6b] Romani non uelant uiduam sed uirginem tantum; [7] Nullvm perfectum credimus in baptismo sine confirmatione æpiscopi. Tamen. non disperamus. [8] in necena³ sinodo crisma fuit constitutum. [9] Sacrifitium non accipiendum de manu sacerdotis qui ordinationes uel lectiones secundum ritum implere non potest; [10] Cum grecis non franguit. panem sancta; Nec collectionem **dicunt** uel dominus uobiscum. diacones. nec completa; [11a] Qui bis baptisati⁴ sunt ignorantes non indigent penitentiam. nisi **quia**⁵ secundum canones non possunt ordinari. nisi pro magna necessitate; [11a] Qui autem non ignorant quasi itervm christum crucifixerunt. peniteant. VII. annis. IIII. feria et VI. feria. et III. X lms; [12] De operibus diei dominici; greci et romani in die dominica naugant et equitant [f. 128r] panem non faciunt nec in corru⁶ ambulant nisi ad aeclesiam tantum nec balaneant {balneant *corr.*} se greci non scribunt poplice⁷ tamen pro necessitate seorsum in domu scribunt; Qui operantur in die dominico. greci prima uice arguunt. II. tollant aliquid. III. uice tersiam⁸ partem de rebus et uapulant. uel VII. diebus peniteant; Greci et romani dant seruis suis uestimenta suis {suis expunct.} et laborant. Excepto dominico die. Greorum monachi seruos non habent; Romani habent; ligna aeclesiae non habent ad aliquid opus nisi ad aeclesiam aliam. si necese est uel igniconburenda. uel ad profectum in monasterio fratribus in laicalia uero opera non debent

¹ Another hand has added *aut* above the line.

² The abbreviation used is q.

³ Another hand has corrected to *nicena*.

⁴ Another hand has corrected to *baptizati*.

⁵ The abbreviation used is q.

⁶ Another hand has corrected to *cvrru*.

⁷ Another hand has corrected to *pvpllice*.

⁸ Another hand has corrected to *tertiam*.

procedere; Aeclesiam debent licet ponere in alio loco si necesse sit et non debent iterum sanctificari nisi tantum preter aquam aspergere; Greci carnem morticinum Non dant porcis suis. plles autem eorum ad calciamenta et lana et curnua liquent⁹ accipi; Sed non in sanctam aliquid tamen si cassu porci comederint carnem morticinum aut sanguinem hominis. non esse abiciendos credimus nec gallinas equali modo; [21a] Animaliaque a lupis siue canibus consumantur non sunt cummedenda [21b] nisi porcis et canibus [21c] nec seruus nec caprus¹⁰ si mortui inuenti sunt; [21d] Pisces autem liquent¹¹ quod¹² alterius nature sunt; [22] Equum non prohibent tamen consuetudo¹³ est non comedere; Porci. qui sanguinem gustantes tetigerint manducentur; Sed qui cadauera mortuorum lacerantes manducant carnes eorum non liquet comerde¹⁴ usque materentur. De peste mortalitatis greci et romani dicunt ipsos infirmos uisitare debere sicut ceteros infirmos sicut dominus precipit;¹⁵ Greci omni dominica die communicant siue cleri¹⁶ siue laici et qui tribus dominicis non communicauerit excommunicetur; Romani similiter communicant qui uolunt qui autem noluerint excommunicentur. Penitentes autem secundum canones non debent communicare ante consummationem pænitiæ; Theodorus dicit nos autem per misericordiam post annum [ex] [ex] sex menses liquentiam.¹⁷[f. 128v] damus; [27] Una penitentia est uidue et puelle; Maiorem meruit que uirum habet si fornicationis cremin¹⁸ commiserit; [28] Si quis gentilis demiserit uxorem gentilem in potestatem erit post baptismum habere eam uel non habere; [29] In tersia¹⁹ prouincitate prouincia carnis secundum grecos liquet²⁰ nubere sicut in lege scriptum est in. V. secundum rumanus {rumanos corr.} tamen. in. IIIa. non soluunt coniogium post factum fuerit in. IIIa. prouincia non liq[ue]t²¹ et uxorem alterius post obitum eius habere; Di[ri]gmus.²² peniteant. I. anno. III. feria. et VI. feria et in XLmis. III. abstineant de a carnibus non seperantur. tamen. III. feria. et VI. feria. et VI.

⁹ Another hand has corrected to *licent*.

¹⁰ Another hand has corrected to *caper*.

¹¹ Another hand has corrected to *licent*.

¹² The abbreviation used is *q*.

¹³ Another hand has corrected to *consuetudo*.

¹⁴ Another hand has corrected *comerde usque materentur* to *comedere usquequo macerentur*.

¹⁵ Another hand has corrected to *precepit*.

¹⁶ Another hand has corrected to *clerici*.

¹⁷ Another hand has corrected to *licentiam*.

¹⁸ Another hand has corrected to *crimen*.

¹⁹ Another hand has corrected *tersia prouincitate* to *teria pro uicinitate*.

²⁰ Another hand has corrected to *licet*.

²¹ Another hand has corrected to *licet*.

²² Another hand has corrected to *Digamus*.

Michael D. Elliot, December, 2014

Capitula Dacheriana (Paris 12021)

feria. et in. III. XLm̄s; Monachus²³ fornicatus fuerit. VI. annis peniteat. In primo coiugio debet presbiter missam agere et benedicere ambos et postea abstineant se ab æclesia XXX diebus quibus peractis peniteant XL diebus et uace[a]nt²⁴ orationi et postea commonicant²⁵ com²⁶ oblatione; Ingenuos²⁷ cum ingenua coiogi²⁸ debet; Cuius uxorem hostis abstolerit²⁹ et non potest repetere eam liqueet³⁰ ei aliam accipere melius est quia³¹ fornicari; Si postea reddeat³² uxor non debet recipere eam; Si aliam habet sed ipsa accipiat alterum uirum si unum ante habuit; Si quis maritus aut si qua mulier uotum domuno habet uirginitatis adiugitur {adiungitur corr.} uxori postea non dimitat uxorem sed peneteat. III.³³ annis uota stulta frangenda sunt et inportabilia; Mulier non debet uotum uouere sine licentiam {licentia corr.} uiri sui sed si uouerit dimiti potest; Pro defuncto monacho³⁴ misa. agitur in die sepulture eius. III. die et postea quandum³⁵ uoluerit abbas. pro laico bono. III. uel. VII. post ieiunium; Pro penitente. XXX die. uel. VII. et propinquis eius oportet ieiunare. V. die et oblationem offerre ad altare sicut in iesu filio [*] sirah {filio sirach corr.} legitur; et pro saul filii israhel ieiunauerunt postea quandum.³⁶ uoluerit prespiter; Secundum grecos prespitero liquat³⁷ uirginem sancto uelamine consecrari et reconsiliare³⁸ penetentem et facere oleum exorcisatum³⁹ eum et infirmis crisma si necesse sit secundum roma [f. 129r] nos non nisi aepiscopis solis; [42] Mulieres monstruo⁴⁰ tempore non intrent aeclesiam neque commonicent nec sanctemoniales nec laice si presumant III.⁴¹ ebdomadibus peniteant; Similiter peniteant⁴² que intrans æclesiam ante mundum sanguinem post

²³ Another hand has added *si* above the line.

²⁴ Another hand has corrected to *uacent*.

²⁵ Another hand has corrected to *commonicent*.

²⁶ Another hand has corrected to *cvm*.

²⁷ Another hand has corrected to *Ingenuvs*.

²⁸ Another hand has corrected to *conivgi*.

²⁹ Another hand has corrected to *abstvlerit*.

³⁰ The abbreviation used is *liq;&*. Another hand has corrected to *licet*.

³¹ The abbreviation used is *q*.

³² Another hand has corrected to *redeat*.

³³ Another hand has corrected to *Illbus*.

³⁴ Another hand has corrected to *monacho*.

³⁵ Another hand has corrected to *quantum*.

³⁶ Another hand has corrected to *quantum*.

³⁷ Another hand has corrected to *licet*.

³⁸ *reconsiliare penetentem* corrected by another hand to *reconciliare penitentem*.

³⁹ Another hand has corrected to *exorcizatum*.

⁴⁰ Another hand has corrected to *menstruo*.

⁴¹ Another hand has corrected to *Illbus*.

⁴² The abbreviations used for *peniteant que* are *penant q*; with macrons over *ant* and *q*.

Michael D. Elliot, December, 2014

Capitula Dacheriana (Paris 12021)

partum. id est XL diebus [43] infans pro infante potest dari ad monasterium⁴³ deo quamuis alium uouisset et tamen melius est uotum implere; Similiter pecora cetera si necesse est pro eo equali; [44] Lauacrum capitis potest esse. in dominico die et in liusia pedes lauare; Presbiter decimas dare non cogetur; Reliquie sanctorum uenerande sunt si potest fieri cande[1]la {candela corr.} ardeat per singulos⁴⁴ noctes si autem paupertas loci non sinit non nocet eis; [48] Incenaum⁴⁵ domino incenditur in natale sanctorum pro reuerentia diei quia⁴⁶ ipsi pro reuerenti⁴⁷ diei sicut lilia dederunt odorem suauitatis et asperserunt aeclesiae⁴⁸ iam dei sicut incensu aspergitur aeclesia; Primitus iuxta altare; [49] Inuentio in uia accipienda si inuenit possessorem reddet⁴⁹ ei [50] laicus in aeclesia non debet recitare nec alleluia dicere sed salmos tantum et responsoria sine alleluia. [51] Mulier potest oblationes facere secundum grecos non secundum. romanos; [52] in illa die ante natale domini hora nona expleta id est uigilia domini manducant romani. greci dicto uespere missa⁵⁰ canant; Tributum aeclesiae si sicut consuetudo est prouincie tamen. ne pauperes in decimis uim patiantur; Animalia coitu hominibus commixta occidantur et carnes canibus proiciuntur et ubi dubium est non comedenda;⁵¹ [55] In uno altari duos⁵² facere missus⁵³ conceditur et ille qui primus manducare probatur ad osculum non permititur; Uir abstineat se ab uxore sua XL dies ante pasca et in prima ebdomada post pasca post penticosten una ebdomada; Infantes. monasteri⁵⁴ XIII. annis carnem manducant; [58] Confessio deo soli si necesse est agi licet gentiles mortui de locis sanctorum eicienti⁵⁵ sunt; missas secularium mortuorum ter in annum. III. die et nona die et XXX die debet [f. 129v] agere quia resurrexit dominus. III. die et nona hora emisit spiritum et XXX diebus moisen fili israhel. planxerunt; [61] De libertate monasteri⁵⁶ lauandi pedes laicorum nisi in cena domini; [62] De indulgentia {sic} mal[a]lum⁵⁷ cogitationum si opere non inplentur; {inplentur corr.} Promisio cito inplenda est quia mors

⁴³ Another hand has corrected to *monasterium*.

⁴⁴ Another hand has corrected to *singulas*.

⁴⁵ Another hand has corrected to *In cena uero*.

⁴⁶ The abbreviation used is q.

⁴⁷ Another hand has corrected to *reuerentia*.

⁴⁸ Another hand has corrected *aeclesiae iam* to *aeclesiam*.

⁴⁹ Another hand appears to have corrected to *reddat*.

⁵⁰ Another hand has corrected *missa canant* to *missam cantant*.

⁵¹ Another hand has corrected to *comedenda*.

⁵² Another hand has corrected to *duas*.

⁵³ Another hand has corrected to *missas*.

⁵⁴ Another hand has corrected to *monasterii*.

⁵⁵ Another hand has corrected to *eiciendi*.

⁵⁶ The abbreviation used is *monosti*.

⁵⁷ Another hand has corrected to *malarum*.

non trdat; Qui cum sorore fornicatur. XIII. annis peniteat; Sacerdus tangendo mulierem
 coinquinatus XL diebus peniteat; Clericus. nullatenus pugnare nisi in multo⁵⁸ ne ut consilio
seruorum dei; Non licet diacono laico iudicare penitentiam; Sed episcopis aut presbiteris ;
 Maritus non debet uxorem suam nudam uidere; Infirmis liq[ueat]⁵⁹ omni hora quando desiderant;
 Cuius uxorem. infidelis et gentilis et non potest eam conuertere demitat eam; abbati si liquet⁶⁰
monasterium suum ali⁶¹ dare in potestatem. ne post obitum eius nec eo uiuente sine uoluntate
monachorum nec propinquo nec alieno sed ipsi eligant sibi abbatem; Si prior obedierit aut
 disceserit simili modo si peccauerit abbas nec episcopo li[queat]⁶² tollere possessionem
 monasteri⁶³ **quamuis**⁶⁴ peccauerit abbas sed mitat eum in aliud monasterium in potestate alterius;
 [73] abbati non liquet nec aepiscopo terra aeclesiae uendere ad aliam. quamuis in potestate eius
 Sunt ambe [74] Si mutuum uult terram aeclesiae consensu amborum faciat; [75] Si quis uult
monasterium suum in alio loco ponere faciat cum consilio episcopi et fratrum suorum et
 d[e]mitat⁶⁵ in priore loco presbiterum ad ministeriam⁶⁶ aeclesiae; Prespitero. li[queat]⁶⁷ solo⁶⁸
 misam facere si necesse est et populum⁶⁹ benedicere in parasceuen⁷⁰ et crucem sanctificare; Qui
 acciperit sacrificium post cibum. VII. diebus in iudicio episcoporum; Qui occiderit monachum
 uel clericum. [**]arma {arma corr.} relinquat et deo seruiat uel VII. annis. peniteat; Qui autem
 episcopum uel presbiterum occiderit. regi dimitendus est ad iudicium; Si laicus alterum odi⁷¹
 meditatione [f. 130r] occiderit si non uult arma relinquere peniteat. VII. annis sine carne si per
 iram sub[d]itam. {subitam corr.} III. annis si autem ca[s]su {casu corr.} uel euentu uno anno;
 Peconia aeclesie furata siue rapta reddatus quadruplum. populari dupliciter; Si quis fornicauerit
 cum uirgine uno anno peniteat; Si cum maritata [***]. {*** ras.} II. annis. I. integrum. II. alios
 XL dies peniteat; Blasfemis deo agit qui missas deo offert pro malo homine; Agustinus dicit pro

⁵⁸ Another hand has corrected *multo ne ut* to *multitudine aut*.

⁵⁹ Another hand has corrected to *liceat*.

⁶⁰ Another hand has corrected to *licet*.

⁶¹ Another hand has corrected to *alio*.

⁶² Another hand has corrected to *liceat*.

⁶³ Another hand seems to have corrected to *monasterii*.

⁶⁴ The abbreviation used is *quis*.

⁶⁵ Another hand has corrected to *dimitat*.

⁶⁶ Another hand has corrected to *ministerium*.

⁶⁷ Another hand has corrected to *liceat*.

⁶⁸ Another hand has corrected *solo misam* to *solis missam*.

⁶⁹ The abbreviation used is *ptm*.

⁷⁰ Another hand has corrected to *parasceuen*.

⁷¹ Another hand has corrected to *odii*.

omnibus christi anis esse faciendum **quia**⁷² uel ei profecit⁷³ aut offerendi aut penitentem consoletur; Mulier que se fornicationis amore. ad alteram coniunxerit. VII. annis peniteat; Sic et alia que semen uiri sui miscens cibo ut inde plus eius amore suscipiet;⁷⁴ Sacra[men]to⁷⁵ uirgo fornicans. VII. annis peniteat. [88] Qui homicidium uel furtum comiserit et non composuit illis quibus nocuit quando confessus fuerit æpiscopo uel presbitero. peccata sua debet illis aut propria reddere uel ponere si uero non habuerit substantiam unde componere potest uel nescierit quibus nocuit penitentia plus augetur; Qui cibum inmolatum comederit deinde confessus fuerit sacerdos considerat personam in qua aetate conti[n]guit. {contigit *corr.*} et ita auctoritas sacerdotalis circa infirmum moderatur; Mulier que sobolem necauerit VII. annis. peniteat. Laicus⁷⁶ de monasterio. monochum⁷⁷ furtum disceserit autem {aut *corr.*} intret monasterium deo seruire aut humanum subitum; Qui seipsum occiderit propria uoluntate misas pro eo facere non liquet;⁷⁸ Si quis christianus subita temptacione[s] {temptacione *corr.*} mente sua excederit uel insaniam seipsum occidem {occideri *corr.*}⁷⁹ quidam misas faciunt; Presbitero fornicans si postquam conpertum fuerit bapti[z]uerit⁸⁰ iterum baptizetur; Qui per iussionem domini sui occiderit hominem dies XL ieiunat;⁸¹ Ante natale⁸² domini nostri iesu christi greci[s] {greci *corr.*} sera et latini nona hora misas celebrant; [97] Quicumque dubitet de baptizmo⁸³ iterum baptizetur [98] in aeclesia sanctificata ali mortui sepelientur; [f. 130v] Si autem mortui anquam⁸⁴ fuerit sanctificata sepulti sunt non sanctificentur; [99] Si inde mutata fuerit in altero loco uel labentur⁸⁵ tabule quecumque enim æclesia fuerit motata fuerit in alio loco iterum sanctificetur; [100] Si uero in ipso loco et ei mutata fuerit aqua aspergetur sancta; [101] Multi dicunt non liquet⁸⁶ pro infantibus ante. VII. annis. misam agere sed tamen liquet⁸⁷; [102] Qui peconiam⁸⁸

⁷² The abbreviation used is *q.*

⁷³ Another hand has corrected to *proficit.*

⁷⁴ Another hand has corrected to *suscipiat.*

⁷⁵ Another hand has corrected to *Sacrata.*

⁷⁶ Another hand has added *si* above the line.

⁷⁷ Another hand has corrected to *monochos.*

⁷⁸ Another hand has corrected to *licet.*

⁷⁹ Another hand has corrected *occideri* (after the scribe's correction) to *occiderit.*

⁸⁰ Another hand has corrected to *baptizauerit.*

⁸¹ Another hand has corrected to *ieiunet.*

⁸² Another hand has corrected to *natalem.*

⁸³ Another hand has corrected to *baptizmo.*

⁸⁴ The abbreviation used is *anq.* Another hand has corrected to *anteq*

⁸⁵ The abbreviation used is *labent'*, as if *labentus*. Another hand has corrected to *lauet'*.

⁸⁶ Another hand has corrected to *licet.*

⁸⁷ Another hand has corrected to *licet.*

in predam duxerit tersiam⁸⁹ partem eroget et XL dies ieiunet [103] si polute⁹⁰ fuerint; Quod generat porci[s] {porci *corr.*} si sanguinem hominis gustauerint si seruus si et ancilla⁹¹ domini seruum illud liberum non uult cum illa nubere dimitte accipere si illam non poterit ad eum si disceserit mulier et non uoluit reuertere iterum quicumque expectat si **nondum** æpiscopis alteram accipiat; [000] Si per fuerit captiuitate post annum si prima est redimere non poterit. accipiat alteram; [000] Similiter illa faciet si uero tingerit; [000] Mulier uir eius habet potestatem ut uult nubere cum eo an dimitere; [104] Maritus si seipsum serum {sic} fecerit in furto aut fornicatione mulier habet potestatem accipere uirum; Muliere mortua liqueat⁹² uiro post mensem alteram accipere; Mortuo uero uiro post annum liqueat⁹³ mulieri uirum tollere; Qui dimiserit uxorem suam alteri coiugens.⁹⁴ VII. annis. peniteat; Si prignantem⁹⁵ mulierem comparat aliquis. Prius liberam liber. est. qui generatus est seruus est; patri et filio. matrem et filiam liqueat⁹⁶ in matrimonio habere; Uir et mulier in matrimonio si ille uoluerit seruire deo et illa noluerit uel. aut illa uobis⁹⁷ et ille noluerunt ille infirmatus si illa infirmata omnino consensu amborum separantur; Qui pro homine mortuo ieiunet⁹⁸ seipsum adiuuet in dei solus⁹⁹ notitia; Mulier perdens partium suum si ante XL dies conceptionis annum si uero post. III. annis; [115] Si quis in saeculari habitu uotum uouerit sine consensu æpiscopi ipse potestatem si uoluerit [000] similiter uouerit in potestate conceptionis [f. 131r] siue **neccom**¹⁰⁰ post tempus sex mensium qui. VII. noctes abstineant antequam¹⁰¹ commonicant. [000] Maritus suam dominerit liqueat¹⁰² intret in æclesiam; [000] Pater qui in necessitate coactus in seruitium sex¹⁰³ sine uoluntate filii¹⁰⁴ licentiam tradent; Mulier sine uoluntate adulterauerit noluit habitare cum ea monasterium partem

⁸⁸ Another hand has corrected to *pecvniam*.

⁸⁹ Another hand has corrected to *tertiam*.

⁹⁰ Another hand has corrected to *pollute*.

⁹¹ Another hand has corrected to *ancilla*.

⁹² Another hand has corrected to *liceat*.

⁹³ Another hand has corrected to *liceat*.

⁹⁴ Another hand has corrected to *coniugens*.

⁹⁵ Another hand has corrected to *prignantem*.

⁹⁶ Another hand has corrected to *licet*.

⁹⁷ Another hand has corrected to *uoluerit*.

⁹⁸ Another hand has corrected to *ieiunat*.

⁹⁹ Another hand has corrected to *solius*.

¹⁰⁰ Another hand has corrected to **neccvm**.

¹⁰¹ The abbreviation used is *anteq*.

¹⁰² Another hand has corrected to *liceat*.

¹⁰³ Another hand has corrected to *VI* or perhaps *ui*.

¹⁰⁴ Another hand has corrected to *fili*.

suæ hereditas si autem non uult nihil habeat; [116] Qui ordinati sunt a scottorum aut britonum æpiscopis qui in pascha et in tonsura adunati æclesiæ. catholicæ non sunt iterum ab æpiscopo catholico manus in¹⁰⁵ pose[ss]io confirmentur confirmentur. et aliqua collectione. similiter et æclesiæ similiter que ab ipsīs supradictis. consecrentur¹⁰⁶ aqua exorciza {exorcizata *corr.*} aspergantur et aliqua lectione confirmentur; Disposata mulier uiro deinde non uult habitare cum ea redat¹⁰⁷ peconiam quod¹⁰⁸ ipsi datur et tertiam partem substansiam {sic} addat pater filiam suam usque ad quindecim. annum. potestatem habet in matrimonium dare uoluerit post XV. annum. sine uoluntate sua non li[qu]et;¹⁰⁹ Qui manducat morticinum XL dies ieiunat; Si eius necessitas egerit nihil est; In quicta¹¹⁰ generatione coniungentur. IIII. si inuenta fuerint coniuncta non seperantur. III^a. separentur; Mulier post partum in purgatione sit XL dies post partum siue masculum¹¹¹ siue feminam¹¹² sit; Non liquet¹¹³ baptizatis cum ca[n]ticuminis¹¹⁴ manducare commoniter; [124] Lipientiam¹¹⁵ non habemus bretonis ponantibus crisma. uel. eucharitia {sic} dare nisi ante confessi fuerint uel se nobiscum esse in unitate æclesiæ. cum conperitus fuerit non esse baptizatus et ortinetur¹¹⁶ iterum et confirmetur; Presbiter si uiam ambulauerit et occurrens mulier rogans eum filium suum et infirmum baptizari et ipse pro itineris sui festinatione neglexerit; Quicumque enim prespiter. in prouincia sua propria aut in aliena uel ubicumque inuenta fuerit qui cum commendatum¹¹⁷ sibi infirmum non uult baptizare et sic sine baptizmo¹¹⁸ morietur [f. 131v] deponatur. similiter autem si hominem occiderit aut fornicationem fecerit deponatur; æpiscopus et abbas hominem sceleratum seruum possunt. habere si pretium redimendi non habet; [129] Mos est apud romanam æclesiam. monahos uel homines relegiosus defunctus¹¹⁹ in æclesiam. portare et cum crisma unguere pectora ubique Misas pro eis celebrare deinde cum cantatione ad sepulturas et cum possiti fuerint in sepulchro tunc pro eis faciunt

¹⁰⁵ Another hand has corrected *in possessio* to *inpositione*.

¹⁰⁶ The abbreviation used is *consecrent'*, as if *consecrentus*.

¹⁰⁷ Another hand has corrected to *reddat*.

¹⁰⁸ The abbreviation used is *q*.

¹⁰⁹ Another hand has corrected to *licet*.

¹¹⁰ Another hand has corrected to *quinta*.

¹¹¹ Another hand has corrected to *masculus*

¹¹² Another hand has corrected to *femina*.

¹¹³ Another hand has corrected to *licet*.

¹¹⁴ Another hand has corrected to *caticuminis*.

¹¹⁵ Another hand has corrected to *Licentiam*.

¹¹⁶ Another hand has corrected to *ordinetur*.

¹¹⁷ Another hand has corrected to *commendatum*.

¹¹⁸ Another hand has corrected to *baptismo*.

¹¹⁹ Another hand has corrected to *defunctos*.

orationes; Deinde humo uel petra operiuntur corpora; [130] Prima. et. III. et nona et XXX die pro eis misas. celebratur inde post annum si uoluerit obseruatur; [131] Qui duxerit uiduam in uxorem sibi uel post baptismum siue ante baptismum non potest esse presbiter; [132] Non communicat uir cum uxorem adultera. similiter. et uxor cum adultero. uiro non in eat pacem communis; Si quis aepiscopus. uel prespiter sanctam {sanctum corr.} paschæ diem ante noctium¹²⁰ celebrare deponatur; Si quis aepiscopus uel prespiter. sanctam {sanctum corr.} pasche fracta oblatione non communicauerit dicat rationabilem causam sin aliud deponatur; Omnes oblationes fideles qui ingrediuntur æclesiam. ad sanctam oblationem non presumauerint nec percipiunt sacrificium conuenit priuari comunione; [136] aepiscopus. non exeat ad aliam paruchiam et suam relinquat nisi aepiscoporum multorum iudicio et maxime supplicatione perficiat. Eunuchus si per insidias hominem¹²¹ factus est uel si in persecutione eius amputata¹²² sunt uirilia uel si ita factus est natus dignus. fiat aepiscopo¹²³ si postea probatus fuerit; Si quis amputauerit¹²⁴ Semetipso uirilia omnino non potest ex¹²⁵ se clericus; si quis post gradum amputauerit¹²⁶ uirilia omnino damnetur; Si quis semetipsum absciderit. VII. uel. X. uel. XV. annis. peniteat; Æpiscopus. aut. presbiter. aut. diacono¹²⁷ qui in fornicatione. aut. in periurio. aut. in furto captus est deponatur non [im]comunione¹²⁸ priuetur dicit scriptura non uindicat deus biis {bis corr.} in unum non ministrat iterum [f. 132r] qui deponat semetipsum; Nullus per peconiam¹²⁹ obtineat gradum sin autem et ipse¹³⁰ ordinatur eis {eius corr.} omnibus modis a comunione proicientur;¹³¹ [143] bis in uno anno concilia aepiscoporum fiant. idem quinta septimana post pentecosten.¹³² secundo XII mensis. id est octauo¹³³ octimbris¹³⁴ iuxta romanos; Qui carnes inmundas iudicauerint et olera que cum carne coctabuntur¹³⁵ cessare oportet a ministerio; Disponsata puella non liquet¹³⁶

¹²⁰ Another hand has corrected to *equinoctium*.

¹²¹ Another hand has corrected to *hominum*.

¹²² Another hand has corrected to *amputata*.

¹²³ Another hand has corrected to *aepiscopatu*.

¹²⁴ Another hand has corrected to *amputauerit*.

¹²⁵ Another hand has corrected *ex se* to *esse*.

¹²⁶ Another hand has corrected to *amputauerit*.

¹²⁷ Another hand has corrected to *diaconus*.

¹²⁸ Another hand has corrected *imcomunione* to *tamen comunione*.

¹²⁹ Another hand has corrected to *pecuniam*.

¹³⁰ Another hand has added *et* above the line.

¹³¹ The abbreviation used is *proicient'*, as if *proicientus*.

¹³² Another hand has corrected to *pentecosten*.

¹³³ Another hand seems to have expuncted *-tauo* and added *idus* above the line.

¹³⁴ Another hand has corrected to *octembris*.

¹³⁵ Another hand has added *uel coquuntur* above the line.

parentibus tradere alicui nisi illa omnino resistat tamen ad monasterium liquet;¹³⁷ Ex aqua benedicta domus apergende sunt; Mulier incantationes cantans. uel. anni.¹³⁸ uel III. XLmīs peniteat; Sanguinem sine uoluntate de dentibus non esse peccatum; æpiscopus. presbiter. diaconus confiteri debet peccatum suum; Confessio deo soli si necesse est agi¹³⁹ licet; Demonum sustinentem licet petras et holera habere sine incantatione; Periures. III. anis {sic} peniteat. Sodomite. VII. annis. molles uno anno; ieiunia legitima sunt. III. in XLmīs in primo decime reddende sunt; Qui aeuangeli. tantum legit culpam super humerum ponit non sic in ceteris lectionibus; Ulciscendo homicidia. VI. annis peniteat. in generatione. III. secundum grecos licet nubere non licet separari sine consilio amborum sed alter alteri potest licentiam¹⁴⁰ dare; Laicus a quo recessit mulier cum consensu æpiscopi. post. II. annos. aliam accipiat; Si in captiuitatem per uim ducta est post annum aliam accipere potest Stado¹⁴¹ orandum pro reuerentia diei; Pueros monasteri¹⁴² ante XXV. annos ordinare non licet; Cuius uxor fornicata¹⁴³ licet eam dimitem¹⁴⁴ et aliam accipere; Mulier non licet fornicare et aliam accipere peconia; serui per laborem nullo liquet¹⁴⁵ auferre; puer XV anno¹⁴⁶ potest se monochum¹⁴⁷ facere; Puella XVI. uel. XVII. quia¹⁴⁸ in potestate parentum est; Monachum non liquet¹⁴⁹ uotum uouere sine licentia abbatis sui si uoluerit dimittat nisi iuserit [f. 132v] abbas; Aues et animalia cetera si in retibus strangulentur¹⁵⁰ non sunt comedenda;¹⁵¹ Similiter ab acipitre¹⁵² mortua; Apostolus enim ait similiter abstinete uos a suffocato sanguine et ab idolatria; Leporem liquet¹⁵³ comedere et bonum est prodes¹⁵⁴

¹³⁶ Another hand has corrected to *licet*.

¹³⁷ Another hand has corrected to *licet*.

¹³⁸ Another hand has corrected to *annum*.

¹³⁹ Another hand has corrected to *agi*.

¹⁴⁰ Another hand has corrected to *licentiam*.

¹⁴¹ Another hand has corrected to *Stando*.

¹⁴² Another hand has corrected to *monasteri*.

¹⁴³ Another hand has corrected to *fornicatur*.

¹⁴⁴ Another hand has corrected to *dimitere*.

¹⁴⁵ Another hand has corrected to *licet*.

¹⁴⁶ Another hand has corrected to *annorum*.

¹⁴⁷ Another hand has corrected to *monachum*.

¹⁴⁸ The abbreviation used is q.

¹⁴⁹ Another hand has corrected to *licet*.

¹⁵⁰ The abbreviation used is *strangulent'*, as if *strangulentus*.

¹⁵¹ Another hand has corrected to *comedenda*.

¹⁵² Another hand has corrected to *acipitre*.

¹⁵³ Another hand has corrected to *licet*.

¹⁵⁴ Another hand has corrected *prodes interia* to *pro disinteria*.

Michael D. Elliot, December, 2014

Capitula Dacheriana (Paris 12021)

interia et fel eius miscendum cum pipro¹⁵⁵ pro dolore iacoris;¹⁵⁶ presbitero non liquet¹⁵⁷
 peccatum æpiscopi proderet quia¹⁵⁸ super eum est bassilius iudicavit pueris liquentiam nubere
 ante XVI. annos. si abstinere non potuerit quamuis monachi fuissent; Expliciunt iudicia teodori
 greci et æpiscopi saxonum;

¹⁵⁵ Another hand has corrected to *pipero*.

¹⁵⁶ Another hand has corrected to *iecoris*.

¹⁵⁷ Another hand has corrected to *licet*.

¹⁵⁸ The abbreviation used is q.